

De komende maanden wordt het volgende bedrijf gespeeld in het Griekse drama. Na de verschillende bail-outs, hair-cuts en volgens de media 'succesvolle' reddingsoperaties door de EU, de Europese Centrale Bank en het IMF gaat Griekenland naar alle waarschijnlijkheid toch failliet. Volgens veel economen vindt het faillissement plaats op 20 maart, de dag waarop Griekenland een megaobligatie van 14 miljard euro moet herfinancieren. Is voor die dag het nieuwe leningsverdrag (de zogenoemde PSI) niet gerealiseerd, dan is Griekenland niet in staat deze megaobligatie te herfinancieren. Maar ook als de PSI wel doorgaat, krijgt het faillissement slechts een paar maanden uitstel.

De Griekse bevolking heeft de afgelopen tijd een lijdensweg meegemaakt met als enige garantie dat de situatie alleen maar slechter wordt. De werkloosheid heeft de 18,5 procent bereikt en voor jongeren is die 45 procent. Salarissen en pensioenen zijn verlaagd met 30-50 procent. Belastingen zijn zoveel verhoogd dat een gemiddeld huishouden tenminste een jaarsalaris moet inleveren om de verhogingen te betalen. Het aantal daklozen en hongerlijders in de grote steden groeit snel.

NGO's zoals Artsen zonder Grenzen hebben medewerkers teruggetrokken uit Afrika en Azië om het groeiende aantal Grieken dat de stijgende zorgkosten niet meer kan opbrengen te helpen. Voor het eerst sinds de burgeroorlog in de jaren veertig kregen leerlingen dit jaar geen schoolboeken omdat de regering het benodigde bedrag niet op tijd vrij maakte. In 2011 zijn 500 kleine kinderen (twee keer zo veel als in 2010) door hun ouders gedumpt in zorginstellingen, gewoon omdat de ouders niet meer kunnen rondkomen.

Zelfs voor de meest anti-Griekse media, zoals het Duitse Bild en de Nederlandse pers, is het inmiddels duidelijk dat het beleid van de 'trojka' (EU, Europese Centrale Bank en IMF) om de staatsfinanciën van Griekenland in orde te brengen, mislukt is. Dit beleid had twee doelen. Aan de ene kant moest het de Europese banken en de euro redden. Zoals voormalig voorzitter van de Bundesbank Karl Otto Pohl in mei 2010 in Der Spiegel zei, ging het bij de bail-out 'om het beschermen van Duitse, maar vooral van Franse banken, tegen het afschrijven van schulden. [...] Als je daarnaar kijkt, zie je waar dit over ging, namelijk over het redden van de banken en de rijke Grieken'. Aan de andere kant zien de Griekse en Europese elite de crisis als een grote kans om een fortuin te verdienen.

De gekozen strategie van de trojka en de regering Papandreou, de zogenoemde 'interne devaluatie', diende deze doelen. Deze strategie was niets anders dan het bekende beleidspakket van het IMF dat herhaaldelijk – met rampzalige gevolgen – werd toegepast in landen in Latijns Amerika, Azië en Oost Europa. Het idee is simpel: Griekenland mocht de Eurozone niet verlaten (en mag dit nog niet, tenminste niet binnen een paar maanden) omdat dit tot een faillissement van veel banken zou leiden.

De Europese belastingbetaler moest staatsleningen voor Griekenland financieren zodat Griekenland zijn schulden kan herfinancieren en de banken overeind blijven. Tegelijkertijd voerde de Griekse regering keiharde bezuinigingen door om de arbeidskosten te verlagen en het land weer competitief te maken. Bovendien verwijderde de regering alle obstakels voor financiële en andere investeringen: arbeidsbescherming is afgeschaft, publieke voorzieningen worden massaal geprivatiseerd en verkocht voor ver beneden de marktprijs.

Deze aanpak heeft tot een economische ramp geleid. De verlaging van de overheidsuitgaven veroorzaakte een stagnatie van de economie. De overheid is gestopt met de betaling van projecten in de bouw, het onderwijs, de energiesector et cetera. Dit betekende voor bijna 65.000 bedrijven het faillissement. Daardoor nam de werkloosheid enorm toe. Door de hoge werkloosheid, gecombineerd met de sterke salaris- en pensioenmatigingen en de financiële onzekerheid, is de consumptie enorm afgenomen. Hoewel Griekse banken meer dan 110 miljard euro financiële steun hebben ontvangen in de vorm van subsidies en garanties weigeren ze via leningen geld in de economie te pompen. Zelfs de financiering van verschillende EU projecten is gestopt omdat banken weigeren de benodigde tien procent van die projecten te financieren.

Angst

De marionettenregering van de bankier Papademos heeft brede steun in het parlement en de media en blijft verklaren dat 'de oplossing' niet ver weg is. Toch lijkt een officieel faillissement nabij. De Griekse elite gedraagt zich als bandieten die alles proberen te stelen voordat ze het huis verlaten. Ook bedrijven die geen last hebben van de crisis en torenhoge winsten maken, verlagen de salarissen drastisch, introduceren allerlei vormen van flexibele arbeid en overtreden de arbeidswetgeving zonder dat daar enige sanctie op volgt.

Het voorbeeld van de Greek Steelworks SA is representatief: ondanks dat het bedrijf in 2010 een winst maakte van 227 miljoen euro en dat in de laatste twee jaar de productie met 15 procent is verhoogd, eist het dat arbeiders hetzelfde werk doen in minder uren en voor een lager loon. In dit bedrijf zijn werknemers al twee en een halve maand in staking omdat de werkgever 30 procent van het personeel wil ontslaan, de werkdag naar 5 uur per dag wil verlagen en de salarissen naar 500 euro per maand. Volgens de plannen van de regering en de trojka worden er 150.000 ambtenaren ontslagen voor 2015. De salarissen van de overgeblevenen worden sterk ingeperkt. Een nieuwe leraar op een basisschool verdient bijvoorbeeld maar 560 euro per maand.

Belastingen zijn niet langer een manier om geld in te zamelen om overheidskosten te betalen of de staatsschuld terug te betalen, maar worden gebruikt als een manier om mensen hun eigendom te ontnemen. De nieuwe belasting op onroerend goed eist van huiseigenaren een belasting die op kan lopen tot 10 euro per vierkante meter. Deze belasting is niet progressief, dus bijvoorbeeld ouderen met een pensioen van 500 euro die eigenaar zijn van een oud huis moeten 400 euro per jaar extra belasting betalen.

Toen een regeringswoordvoerder gevraagd werd of mensen door deze belasting niet hun huizen dreigden te verliezen zei hij botweg dat het percentage van Grieken met een eigen huis 'te hoog is'. Er bestaat voor privatiseringen geen enkele grens meer. Alles is te koop: stranden, eilanden, bergen, bossen, archeologische monumenten. Milieubescherming en bescherming van cultureel erfgoed vormen geen obstakel voor deze uitverkoop.

Defensie wordt grotendeels ontzien bij de bezuinigen. In ruil voor de EU-leningen blijft Griekenland bijdragen aan de Duitse militaire industrie. In 2010 is de waarde van in Duitsland gekochte wapens met 42 procent toegenomen. Duitse scheepswerven hebben al 2 miljard euro ontvangen voor nieuwe onderzeeërs.

Verzet

De Griekse situatie kan beschreven worden als een sociale oorlog die voorlopig door de Griekse elite tegen de Griekse bevolking gevoerd wordt. Daarbij wordt de Griekse bevolking niet alleen geconfronteerd met een neoliberale regering maar ook met de EU en de Europese elite als een geheel. Griekenland is het proefkonijn van de EU, de Europese elite wil daar het beleid toetsen dat men in heel Europa wil doorvoeren. Met de huidige aanpak van de Griekse crisis willen banken en financiële elite er voor zorgen dat mensen hun winsten en verliezen blijven financieren. Voor de bevolking is er voorlopig geen uitweg uit de crisis.

De Griekse bevolking lijkt met angst geslagen te zijn. Na de massale manifestaties afgelopen zomer – die met keiharde repressie van de politie werden geconfronteerd – voerde de regering Papandreou een propagandacampagne om de bevolking te overtuigen dat de gekozen oplossing het minst slechte scenario was. Ze hamerde er ook op dat als dit scenario niet gerealiseerd werd Griekenland uit de Eurozone zou worden gezet en failliet zou gaan.

Tot nu toe hebben deze argumenten een groot deel van de bevolking overtuigd. Met de vorming van de marionettenregering van Papademos – waaraan ook de conservatieven (Nieuwe Democratie) en ultrarechts (LAOS) deelnemen – werd de elite een van haar laatste politieke alternatieven ontnomen: de conservatieven die vroeger tegen de bezuinigingen waren, voeren die nu als regeringspartij door. Zolang het leven van de bevolking echter elke dag moeilijker wordt, verliezen de argumenten van de elite snel aan kracht.

De Griekse bevolking balanceert tussen angst en woede. Voor de eerste keer in de geschiedenis werd op 28 oktober de militaire optocht ter herdenking van het verzet tegen de invasie van de Italiaanse fascistten in 1940 in Thessaloniki omgevormd tot een demonstratie tegen het regeringsbeleid. In tegenstelling tot wat mensen in West-Europa denken is de regering Papandreou omver geworpen door deze acties en niet door Angela Merkel.

Ook na de formatie van de regering Papademos vinden er wilde stakingen plaats, zonder enige steun van de grote vakbonden. Veel mensen weigeren de nieuwe belastingen, de torenhoge tolheffingen en de peperdure kaartjes voor het openbaar vervoer te betalen. Volgens de eerste gegevens heeft 42 procent van huiseigenaren geweigerd de nieuwe belasting voor onroerend goed te betalen.

Het belangrijkste is dat de bevolking zich steeds meer realiseert dat de EU en de euro het probleem, en niet de oplossing, zijn. Ze realiseren zich ook dat er alleen een uitweg uit de crisis is als ze zelf voor hun belangen opkomen. Mensen hebben steeds minder te verliezen in de komende strijd. Op dit moment is er geen politiek alternatief omdat links geen duidelijke politieke weg aan kan geven om de regering en het EU-beleid omver te werpen. Echter, de zwakheid van links zal de strijd van de bevolking niet verhinderen. Er komt een nieuwe confrontatie aan. De uitkomst van deze confrontatie zal mede worden bepaald door de vraag of die tot een kettingreactie in de rest van Europa zal leiden.

Dimitris Pavlopoulos is universitair docent aan de Vrije Universiteit, Amsterdam. Dit artikel verscheen eerder op [Grenzeloos](#), de website van onze Nederlandse zusterorganisatie.